

A NAGYHATALMAK

EGYENLŐTLEN FEJLŐDÉS

- Centrum kiszélesedése + súlypontok áthelyeződése: az új nagyhatalmak fejlődése ugrásszerű :
- USA, NO, Japán –ezek megerősödése – ezekben az országokban:
- Új iparágak, új technológiák alkalmazása
- Ezekre a területekre jelentős a tőke kivitel- okok: a német munkaerő olcsóbb, az amerikai felvevőpiac nagy
- FRO, Anglia – a fejlődés mértéke csökken - a franciák lemaradnak, az angolok versenyben tudnak maradni
- **Külpolitika:** a tőkebefektetések biztosítása – 2 út:
- Tőke kivitel a fejletlenebb régiókba (Oroszország, Osztrák-Magyar Monarchia – ok: az állam a megrendelő)
- Gyarmatok megszerzése: gyarmatosítás vagy katonai és politikai ellenőrzés –de: a gyarmatok már elfogytak – köv.:
- Küzdelem a világ újrafelosztásáért – ennek a politikának (és a korszaknak is) a neve: **IMPERIALIZMUS** – a nagyhatalmak célja: hatalmi terjeszkedés – birodalomépítés- ennek: **belső oka:** finánc tőke kial., a tőke kivitelre irányuló törekvések
- **Külső ok:** az újabb térnyerés csak egymás rovására valósítható meg
- **Belpolitika:** A nagyhatalmak belpolitikai viszonyai: a polgári parlamentarizmus megerősödése

NAGY-BRITANNIA

- **Belpolitika:** a polgári demokrácia megvalósításában Európában az élen járt
- Jellemző: a hadsereg kicsi + hivatali bürokrácia hiánya
- politikai váltógazdaság: toryk és whigek
- Politikai harcuk során kibontakozott a polgári demokrácia-
- 1884. általános választójog bevezetése
- munkásvédelmi törvények: nyolc órás munkanap, nyugdíj – és balesetbiztosítás, munkanélküli segély – a szakszervezetek szabad működése
- 1906. Munkáspárt megalakulása (Labour Party) – parlamenti párt lett
- Ír kérdés: az írek törekvése: Home Rule bevezetése
- Angol liberálisok támogatják a Home Rule-t (Gladstone), de a Parlament kétszer is elutasítja
- Írek: terrorakciók, bojkott (Charles Boycott jószágkormányzó miatt hirdették meg 1879-ben az írek először)
- 1905. Sinn Fein párt megalakulása – majd: Írország önkormányzatot kapott
- **Külpolitika:** status quo fenntartása
- Splendid isolation (Palmerston: „Nincsenek állandó barátaink. Nincsenek állandó ellenségeink. Állandó érdekeink vannak.”)

FRANCIAORSZÁG - Harmadik köztársaság

- **Belpolitika:** a polgári állam intézményei megszilárdulnak – köv.:
- Az ország politikai rendje szilárd marad (bár: puccskísérletek, Dreyfus-per: 1894-1906.- bár hosszú ideig elhúzódott, mégis: a konzervatívok teljes vereséget szenvedtek; Panama botrány: 1893.)

- Politikai szabadságjogok kiterjesztése, egyház korlátozása
- **Külpolitika:** revansista politika
- Radikális Párt: Georges Clemenceau – a revansizmus fő szószólója
- Köv.: haderőfejlesztés
- De: az erőviszonyok miatt a revansista politika nem reális – köv.: a gyarmatosítás politikája kerül előtérbe

NÉMETORSZÁG

- **Belpolitika:** Parlamentáris demokrácia, de a kormány a császárnak felelős
- A császár a parlamentet is bármikor feloszlathatta
- A politikai vezető szerep a porosz junker arisztokrácia kezében
- Probléma: a tartományi különállás maradványainak felszámolása – az egységes német nemzet kialakítása
- Bismarck: ügyes politika – együtt tud működni a liberálisokkal (kultúrharc), a konzervatívokkal (olcsó amerikai gabona elleni fellépés) és a Németországi Szociáldemokrata Munkáspárttal (bizonyos engedmények: szavazati jog, nyugdíj – és balesetbiztosítás).
- **Gazdaság:** Európában a leggyorsabban fejlődik – okok:
- Demográfiai növekedés
- Elzász-Lotharingia vasérctelepei + óriási francia hadisarc
- II: Vilmos (1888-1918): menesztí Bismarckot
- **Külpolitika:** Köv.: merészebb külpolitika – NO. Belép a gyarmati versengésbe

OROSZORSZÁG: monarchia – itt egyenlő az önkényuralommal

- II. Sándor (1855-1881): reformok – jobbágyfelszabadítás
- köv.: a társadalmi robbanást elkerülik
- De: a parasztság helyzete alig javult – a társadalom 80%-a paraszt
- iszonyatos nyomor a munkásság körében – politikai szervezkedésük nem lehetséges, ezért a radikális irányzatok terjednek a körükben
- köv.: értelmiségi csoportok a társadalmi haladás érdekében
- narodnyikok: népbarátok – merényletek – II. Sándor cár meggyilkolása
- Köv.: II. Sándor utódai: III. Sándor és II. Miklós fokozza a cári terrort
- 1881. Ohrana (cári politikai rendőrség) létrehozása
- Gazdaság: nehézipar fejlődése – ezt katonai okokból a cári kormányzat támogatja
- Külföldi tőke beáramlása is fejlesztően hat a gazdaságra (döntően francia tőke)
- 1914. 2 nagyváros: Pétervár és Moszkva – ipari körzet: a Donyec-medence

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

- Gazdaság: hatalmas fejlődés
- Nagy munkaerőkínálat a bevándorlás miatt, de: nem olcsó munkaerő (a szabad földterületek miatt)
- Köv.: technikai újításokra ez ösztönzőleg hat
- Theodore Roosevelt (1901-1909) – trösztellenes törvény – visszafogta a nagytőke piackorlátozó szerepét
- Természetvédelmi területek kijelölése
- Woodrow Wilson (1913-21)- gazdasági fellendülés
- Szabadkereskedelem kiterjesztése és a bankrendszer megszilárdítása

A **BOJKOTT** általában polgári elégedetlenségi akció szervezett formában.

Fogalma

A bojkott valaminek a többek által összehangolt módon történő visszautasítása, általában a helytelenítés kifejezésére, vagy bizonyos feltételek kieroszakolására. Tipikusan valakivel, rendszerint bolttal, cégel vagy szervezettel szemben való nyomás gyakorolását célozza.

A szó eredete

Charles C. Boycott neve azért vált közkinccsé, mert igen erős volt benne a kötelezettségérzet a munkaadójával szemben. Az angol, korábban brit katona Boycott az ír Mayo grófságbeli Earl of Erne ingatlanügynöke volt. Az earl egyike volt azoknak a nem helyben lakó földesuraknak, akik csoportjának a kezében volt Írország legnagyobb része. 1880. őszén Boycott-ot választották ki arra, hogy egy Charles Parnell nevű, földreformot akaró ír politikus által támogatott új politikát kipróbáljanak rajta. Parnell támogatói úgy határoztak, hogy nem fognak együttműködni egyetlen olyan földesúrral sem, aki nem adja olcsóbban bérbe a földjét, vagy olyan bérlővel, aki egy felhagyott bérlemény farmját átveszi. Boycott nem volt hajlandó alacsonyabb földbérleti díjat kérni, és kidobta a bérlőit. Ennél a pontnál lépett be Parnell "Ír föld liga"-ja, és így Boycott, valamint családja egy csapásra megtapasztalta az elszigeteltséget, nem engedelmesskedtek nekik a szolgák, nem dolgoztak nekik a mezőgazdasági munkások, a bolti eladók vagy a postás. Boycott nevét hamar felkapták az efféle bánásmód jellemzésére, és a bojkottálni ige más nyelven is elterjedt.